

Webinář představil obsah návrhu změn spotřebního koše pro školní jídelny.

Registrovalo se na něj přes 4 000 lidí

28.11.2024 - | Ministerstvo zdravotnictví ČR

Státní zdravotní ústav jako jeden z členů Mezirezortní pracovní skupiny pro institucionální stravování (MPS Strava), uspořádal dne 28. listopadu online webinář pro školní jídelny, na kterém byl představen odborný návrh spotřebního koše v rámci chystané novely vyhlášky o školním stravování.

Po formálních úpravách na Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy bude následovat mezirezortní připomínkové řízení. Změny by měly začít platit v září 2025. Školní rok 2025/2026 je plánován jako tzv. adaptační. Jídelny, ale i rodiče a pedagogové, tedy budou mít dostatečný prostor se se změnami sžít a chystá se pro ně i rozsáhlá metodická podpora, která zajistí hladký průběh změn, po kterých nejen odborníci volali mnoho let.

Odborníci z týmu Máme to na talíři, který má aktualizaci pravidel školního stravování na starost, mluvili během webináře, ať již v reálném čase, nebo poté ze záznamu, k bezmála 4 000 registrovaných účastníků. Ještě před spuštěním vysílání zaslali posluchači desítky dotazů, které jsou zodpovězeny na webu projektu Máme to na talíři (www.mametonataliri.cz). Stejně tak je na uvedených webových stránkách veřejně dostupný záznam celého webináře. Ten účastníky seznámil s jednotlivými změnami, s procesem tvorby vyhlášky, se složením a fungováním Odborné skupiny pro školní stravování, a především s důvody, proč je novela spotřebního koše potřebná.

„Úprava spotřebního koše dle nejnovějších vědeckých poznatků, ale zároveň s ohledem na podmínky provozovatelů, kteří s ním budou každý den pracovat, byla jedním ze zásadních cílů MPS Strava a je velkým krokem vpřed. Jde o další skvělý výstup této pracovní skupiny. Při práci odborníků napříč obory byly v centru zájmu děti, jejich zdraví a vyvážená strava. Děti se v jídelnách každý den stravují skoro 2 miliony a vliv školního stravování na jejich zdraví je zcela zásadní. Všem, kteří se na přípravě nového spotřebního koše podíleli, patří velké uznání a vděk všech, kterým zdraví dětí není lhostejné,“ uvedl ministr zdravotnictví Vlastimil Válek.

„Spotřební koš určuje školním jídelnám rámeček, z čeho vařit a usiluje o prostor pro vyváženou stravu pro dětské strávníky, která podpoří jejich zdravý vývoj. Musí proto stát na pevných vědeckých základech a zároveň být pro jídelny srozumitelný a proveditelný. To jsou ale parametry, ve kterých dnes už 30 let starý poklad dle našich šetření bohužel neobstává a vyžaduje aktualizaci,“ říká Barbora Macková, ředitelka Státního zdravotního ústavu, hlavní hygienička ČR a předsedkyně MPS Strava a dodává: ***„Doba se změnila, na trhu jsou dostupné jiné potraviny, technologie i poznatky a je třeba, aby vyhláška o školním stravování toto reflektovala.“***

Všechny hodnoty byly proto v návrhu aktualizovány dle současně platných světových výživových dávek (DACH, EFSA, WHO), přibýly i metodické změny. Nově se mají suroviny například počítat z čisté hmotnosti, takže se do výživy už nebudou započítávat nejedlé části potravin například slupky, pecky a kosti. Některé úpravy se týkají i kvality podávaných potravin.

„Za organizaci webináře jsem velice rád. Vyhláška, kterou připravujeme do legislativního procesu, je pro posun ve zdravém a vyváženém stravování dětí stěžejní a je třeba ujistit zástupce školních jídelen, že chystaná změna je proveditelná. Představili jsme jim tedy, co konkrétně to pro jejich práci bude znamenat,“ řekl vrchní ředitel sekce vzdělávání a mládeže MŠMT Jan Mareš.

Dalším krokem bude vznik doprovodné Metodiky ke spotřebnímu koši, která poslouží nejen personálu školních jídelen, ale bude obsahovat řadu kapitol i pro rodiče nebo pedagogy. Zahrnovat bude také inspirativní recepty z úspěšných školních jídelen a řadu praktických tipů a návodů, které školním jídelnám přechod na nový spotřební koš významně ulehčí.

Navržené změny v základních skupinách

Vzhledem k tomu, že mateřské školy mohou dnes oproti době před 30 lety, kdy původní vyhláška vznikla, přijímat i dvouleté děti, budou i pro tuto skupinu nyní dopočítané výživové hodnoty. Další změnou je potom například zjednodušení v podobě sloučení skupin – ovoce a zelenina mají být nově dohromady, sloučit se má i mléko a mléčné výrobky tak, aby je školní jídelny mohly vhodně kombinovat s podávanými jídly a nebyly v tomto ohledu omezovány.

Návrh přináší i přesnější definici toho, jaké potraviny je možné započítávat. Spotřební koš se začíná věnovat nejen kvantitě, ale i kvalitě. U některých potravin budou jídelnám k dispozici přepočtové koeficienty, které by měly zabránit dosavadním nesprávným výpočtům a komplikované práci se zápisem a vedením některých skupin surovin. Využívání dalších potravin, které spotřební koš neuvádí, přitom ale není nijak omezeno. Takové potraviny mohou jídelny používat dál libovolně a na výpočet spotřebního koše nemají vliv.

Upřesňující pokyny

Pod tabulkou jednotlivých surovin, která v některých případech dosud nebyla dost konkrétní a jídelnám nedokázala poskytnout všechny potřebné odpovědi, má teď přibýt několik dodatečných bodů, které budou pokyny konkretizovat. Některé z nich blíže specifikují podmínky využití určitých druhů potravin, jako jsou například kompoty, sterilovaná nebo kvašená zelenina, masné výrobky a polotovary. Další body se potom věnují základním výživovým doporučením. Stanovují například zařazování zeleniny a ovoce ke každému dennímu jídlu, nebo přítomnost hlavních živin (sacharidy, bílkoviny, tuky) ve všech jídlech. V neposlední řadě jsou potom pomocí upřesňujících pokynů upraveny i potenciálně rizikové složky stravy – cukr, sůl a sladidla.

Všechny tyto body ale navazují na jídelnám známá Nutriční doporučení ke spotřebnímu koši, podle kterých již několik posledních let sestavují jídelní lístky, ačkoli dosud nebyly oficiální součástí spotřebního koše. Personál školních jídelen tedy nečekají převratné změny.

Pro lepší představu sdíleli pořadatelé s účastníky i příklady konkrétní skladby jídelních lístků jak pro nevýběrový jídelníček, nebo jídelníček s výběrem z hlavních chodů, tak i jídelníček, který nabízí výběr pouze některé dny v týdnu.

Vzhledem k šíření zavádějících informací o návrhu ve veřejném prostoru vyzvali zástupci Státního zdravotního ústavu závěrem účastníky, aby informace o změnách ve spotřebním koši čerpali výhradně z oficiálních zdrojů, tedy nejlépe na webu www.mametonataliri.cz, kde jsou k dispozici veškeré materiály a metodiky.

<https://mzd.gov.cz/tiskove-centrum-mz/webinar-predstavil-obsah-navrhu-zmen-spotrebniho-kose-pro-skolni-jidelny-registrovalo-se-na-nej-pres-4-000-lidi>